

Todos nuestros catálogos de arte
All our art catalogues
desde/since 1973

MIQUEL BARCELÓ
CERAMIQUES (1995-1998)

1999

El uso de esta base de datos de catálogos de exposiciones de la Fundación Juan March comporta la aceptación de los derechos de los autores de los textos y de los titulares de copyrights. Los usuarios pueden descargar e imprimir gratuitamente los textos de los catálogos incluidos en esta base de datos exclusivamente para su uso en la investigación académica y la enseñanza y citando su procedencia y a sus autores.

Use of the Fundación Juan March database of digitized exhibition catalogues signifies the user's recognition of the rights of individual authors and/or other copyright holders. Users may download and/or print a free copy of any essay solely for academic research and teaching purposes, accompanied by the proper citation of sources and authors.

FUNDACIÓN JUAN MARCH
www.march.es

 Museu d'Art Espanyol Contemporani
Palma de Mallorca **Fundación Juan March**

BARCELÓ
CERÀMIQUES

MIQUEL BARCELÓ CERÀMIQUES

CERÁMICAS

45 CAP DE PEIX BLANC, 1998
TERRACUITA AMB ENGALBA BLANCA

MIQUEL BARCELÓ **CERÀMIQUES**

1995

1998

Museu d'Art Espanyol Contemporani
Palma

JUNY 1999 - FEBRER 2000

Fundación Juan March

ÍNDIX ÍNDICE

	<u>Pàg.</u>
PRESENTACIÓ / PRESENTACIÓN	7
SENTIMENT DEL TEMPS / SENTIMIENTO DEL TIEMPO Enrique Juncosa.....	9
CERÀMIQUES / CERÁMICAS	17
BIOGRAFIA / BIOGRAFÍA	74
CATÀLEG / CATÁLOGO	80

La present exposició, organitzada per la Fundació Juan March en el seu Museu d'Art Espanyol Contemporani de Palma, ofereix una selecció de ceràmiques de Miquel Barceló realitzades entre 1995 i 1998.

Miquel Barceló, artista de tradició mediterrània, mostra a través de la seva pintura, escultura, dibuixos i ceràmiques, la seva intensa manera de viure la realitat. La seva obra és fruit d'una exploració constant, rica en matèria, depurada i plena de suggeriments, que tracta d'integrar l'art i la vida, i que mostra el seu interès per l'organicitat, la temporalitat, el canvi continu, la descomposició i la mort.

Aquest artista compromès, viatger i aventurer, que viu entre Mallorca, París i Mali, presenta, entre la seva producció més recent, terracotes en què investiga i explora un material tradicional, el fang, amb el qual desenvolupa, des de 1995 a Mali i més recentment a Mallorca, un gran cicle, on realitza caps d'animals, tòtems de cranis, recipients que ens remetent a una arqueologia submarina, plats de peixos, fruites, verdures i altres aliments que, com una ofrena, es mostren a l'espectador. La matèria mateixa, l'argila, es converteix en objecte i la seva plasticitat li permet manipular les formes i afegir pigments i fins i tot materials orgànics o objectes metàl·lics.

La Fundació Juan March presenta a Palma aquesta mostra de cinquanta-una ceràmiques de Miquel Barceló procedents de la pròpia col·lecció de l'artista, de la galeria Bruno Bischofberger i de col·leccionistes privats. L'exposició ha estat organitzada conjuntament amb el Museu de Ceràmica de Barcelona, on es presentarà posteriorment.

La Fundació Juan March agraeix a Miquel Barceló i als seus col·laboradors, especialment a Amelie Aranguren i Jeroni Ginard; al Museu de Ceràmica de Barcelona, al Fons documental Miquel Barceló d'Artà, a la galeria Bruno Bischofberger de Zuric, i als col·leccionistes privats, la seva generosa col·laboració, sense la qual aquesta exposició no hauria estat possible.

La presente exposición, organizada por la Fundació Juan March en su Museu d'Art Espanyol Contemporani de Palma, ofrece una selección de cerámicas de Miquel Barceló realizadas entre 1995 y 1998.

Miquel Barceló, artista de tradición mediterránea, muestra a través de su pintura, escultura, dibujos y cerámicas, su intenso modo de vivir la realidad. Su obra es fruto de una exploración constante, rica en materia, depurada y llena de sugerencias, que trata de integrar el arte y la vida, y que muestra su interés por la organicidad, la temporalidad, el cambio continuo, la descomposición y la muerte.

Este artista comprometido, viajero y aventurero, que vive entre Mallorca, París y Mali, presenta, entre su producción más reciente, terracotas en las que investiga y explora un material tradicional, el barro, con el que desarrolla, desde 1995 en Mali y más recientemente en Mallorca, un gran ciclo, en el que realiza cabezas de animales, tótems de cráneos, vasijas que nos remiten a una arqueología submarina, platos de peces, frutas, verduras y otros alimentos que, como una ofrenda, se muestran al espectador. La materia misma, la arcilla, se convierte en objeto y su plasticidad le permite manipular las formas y añadir pigmentos e incluso materiales orgánicos u objetos metálicos.

La Fundació Juan March presenta en Palma esta muestra de cincuenta y una cerámicas de Miquel Barceló procedentes de la propia colección del artista, de la galeria Bruno Bischofberger y de coleccionistas privados. La exposición ha sido organizada conjuntamente con el Museu de Ceràmica de Barcelona, donde se presentará posteriormente.

La Fundació Juan March agradece a Miquel Barceló y a sus colaboradores, especialmente a Amelie Aranguren y al ceramista Jeroni Ginard; al Museu de Ceràmica de Barcelona, al Fons documental Miquel Barceló de Artà, a la galeria Bruno Bischofberger de Zurich, y a los coleccionistas privados, su generosa colaboración, sin la cual esta exposición no hubiera sido posible.

Palma, Juny 1999

Pàgina del quadern Can Murtó, 1996.

SENTIMENT DEL TEMPS

*“I per la justa llum,
caient tan sols una ombra violeta
sobre el cim menys alt
la llunyania oberta a la mesura,
cada batec meu, com acostuma el cor,
però ara l’escolto,
t’apressa, temps, a posar-me en els llavis
els teus llavis darrers”*

Giuseppe Ungaretti, *Sentiment del temps*

A Mali al 1995, en una ocasió en què durant molts de dies, el fort vent saharià el va cobrir de grans quantitats de pols i de terra que es mesclaven amb els seus materials i li impedié pintar –fonent l’artista literalment amb la seva obra i el seu entorn– Miquel Barceló, que ha cercat sempre en la seva experiència personal el fonament de la seva pràctica artística, va tenir la idea de treballar directament amb el fang. Va recórrer llavors a les tècniques mil·lenàries i als forns tradicionals dels dogons, els mítics habitants –i cèlebres escultors– de l’àrea on passa llargues temporades a l’Àfrica Occidental. Així va sorgir, de manera tan casual com inevitable, una petita sèrie de retrats realistes i de figures fantàstiques que creixeren a partir de compactes blocs de fang. Aquestes obres suposaren l’inici d’un dels moments més fèrtils i interessants de la seva trajectòria recent, que no és sinó el tema de la present exposició.

En efecte, en molt poc temps, i ampliant considerablement les seves primeres idees en un taller artesà d’Artà, al nord de l’illa de Mallorca, Barceló ha creat una gran família d’originals ceràmiques que potser només tenen parangó amb les de Picasso i les de Miró, els seus dos compatriotes que feren de les seves exploracions amb aquesta tècnica ancestral –al temps que, si fos necessari, la dignificaven–, convertint-la en una aventura

SENTIMIENTO DEL TIEMPO

*“Y por la justa luz,
cayendo sólo una sombra violeta
sobre la cumbre menos alta,
la lejanía abierta a la mesura,
cada latido mío, como el corazón suele,
pero ahora lo escucho,
te apremia, tiempo, a ponerme en los labios
tus labios últimos”.*

Giuseppe Ungaretti, *Sentimiento del tiempo.*

Estando en Mali en 1995, en una ocasió en la que, durante muchos días, el fuerte viento saharià le cubrió con grandes cantidades de polvo y tierra que se mezclaban con sus materiales y le impedían pintar –fundiendo al artista literalmente con su obra y su entorno–, Miquel Barceló, que ha buscado siempre en su experiencia personal el fundamento de su práctica artística, tuvo la idea de trabajar directamente con barro. Recurrió entonces a las técnicas milenarias y a los hornos tradicionales de los dogones, los míticos habitantes –y célebres escultores– del área donde pasa largas temporadas en el África Occidental. Así surgió, de forma tan casual como inevitable, una pequeña serie de retratos realistas y de figuras fantásticas que crecieron a partir de compactos bloques de barro. Estas obras supusieron el inicio de uno de los momentos más fértiles e interesantes de su trayectoria reciente, que no es sino el tema de la presente exposición.

En efecto, en muy poco tiempo, y ampliando considerablemente sus primeras ideas en un taller artesanal en Artà, al norte de la isla de Mallorca, Barceló ha creado una gran familia de originales cerámicas que quizá sólo tengan parangón con las de Picasso y las de Miró, los dos compatriotas suyos que hicieron de sus exploraciones con esta técnica ancestral –al tiempo, si es que fuera necesario, que la dignificaban–, sendas aventuras

apassionant. Com en el cas dels artistes citats, les ceràmiques de Barceló poc tenen de convencional. Certament, no són mers objectes decoratius pintats. Tècnicament i materialment són humils, però les seves implicacions semàntiques no ho són. Es tracta de vanitas i cornucòpies, fràgils –les clivelles i forats són constants– i urgents –el seu modelat és ràpid i expressiu–, que esdevenen emblemes de la transitorietat.

Barceló ens ofereix, al cap i a la fi, plats amb fruites, verdures, peixos o animals, que subratllen els límits i les esclavituds del cos o que tota perfecció orgànica és efímera. Altres vegades veiem recipients, les formes dels quals exploten en fruits, flors i peixos, fet que implica que és la matèria mateixa la que viu i amaga secrets, més enllà del que pugui suggerir la forma d'una urna o d'un recipient. En altres ocasions, encara, veiem cranis apilats formant estranyes torres, subratllant l'anonimat de la mort. També ens trobam amb rellotges i amb animals i dones donant a llum –hi ha un retrat de la dona embarassada de l'artista en un plat convertit irònicament en banyera–. I fins i tot en una ocasió, unint amb grapes metàl·liques uns trossos trencats de ceràmica, Barceló realitza un irònic retrat de Frankenstein, mite universal claríssim que en aquest context resulta inclús inevitable.

Les ceràmiques de Barceló constitueixen, a més a més, evidents metàfores de la significació de la seva pintura. En els seus quadres, les imatges semblen provenir de la viscositat mateixa de la matèria, que sembla generar naturalment les seves formes. En la seva ceràmica, la matèria abandona literalment el bastidor per erigir-se en pur objecte, en presentació i representació alhora. Es culmina amb elles per tant, i d'alguna manera, una personal línia evolutiva que passa per una sèrie de teles de vores irregulars i superfícies amb grans protuberàncies –suggeridores atzaroses de formes–, fins arribar a l'escultura pròpiament dita. Abans de les ceràmiques, Barceló ja havia realitzat una expressiva sèrie de bronzes –inclòs un gran crani d'animal, probablement un cavall, que germinava com una llavor– que constitueixen un antecedent evident.

apasionantes. Como en los casos de los artistas citados, las cerámicas de Barceló poco tienen de convencionales. Ciertamente, no son meros objetos decorativos pintados. Técnica y materialmente son humildes, pero sus implicaciones semánticas no lo son. Se trata de *vanitas* y cornucopias, frágiles –las grietas y agujeros son constantes– y urgentes –su modelado es rápido y expresivo–, que devienen emblemas de la transitoriedad.

Barceló nos ofrece, al fin y al cabo, platos con frutas, verduras, peces o animales, que subrayan los límites y las esclavitudes del cuerpo o que toda perfección orgánica es efímera. Otras veces vemos vasijas cuyas curvas explotan en frutos, flores o peces, implicando que es la materia misma la que vive y oculta secretos, más allá de lo que puede sugerir la forma de una urna o un recipiente. En otras ocasiones, todavía, vemos cráneos apilados formando extrañas torres, subrayando el anonimato de la muerte. También nos encontramos con relojes, y con animales y mujeres dando a luz –hay un retrato de la mujer embarazada del artista en un plato convertido irónicamente en bañera–. E incluso en una ocasión, uniendo con grapes metálicas unos trozos rotos de cerámica, Barceló realiza un irónico retrato de Frankenstein, mito universal clarísimo que en este contexto hasta resulta inevitable.

Las cerámicas de Barceló constituyen, además, evidentes metáforas de la significación de su pintura. En sus cuadros, las imágenes parecen provenir de la viscosidad misma de la materia, que parece generar naturalmente sus formas. En su cerámica, la materia abandona literalmente el bastidor para erigirse en puro objeto, en presentación y representación a la vez. Se culmina con ellas por tanto, y de alguna forma, una personal línea evolutiva que pasa por una serie de lienzos de bordes irregulares y superficies con grandes bultos –suggeridores azarosos de formas–, hasta llegar a la escultura propiamente dicha. Antes de las cerámicas, Barceló ya había realizado una expresiva serie de bronces –incluido un gran cráneo de animal, probablemente un caballo, que germinaba como una semilla–, que constituyen un antecedente evidente.

Barceló ha pintat, també, forats, espirals i el·lipses, suggerint idees de profunditat i volum, a més de nombroses figures semàntiques: el cicle de les estacions, la forma de les fruites, la rotació dels astres... En altres ocasions ha disposat en teles enormes –alhora matèriques i transparents–, inventaris pintats de recipients i ceràmiques, personals emblemes de la memòria. Els seus temes fonamentals, en tot cas, són sempre els mateixos: el pas del temps –i el seu sentiment, d'aquí el títol demanat en préstec a Ungaretti–, la transformació d'allò que és orgànic i, per suposat, la mort. Quelcom que pot rastrejar-se fins a arribar a la seva molt poc coneguda època conceptual, en els anys 70, quan trobam entre les seves obres, vitrines amb aliments en descomposició, o profundes pintures quartejades en caps de fusta que constitueixen la literal il·lustració geològica del seu assecat, al temps que un registre dels moviments de flotació dels seus pigments, segons les seves densitats corresponents, durant aquest mateix procés.

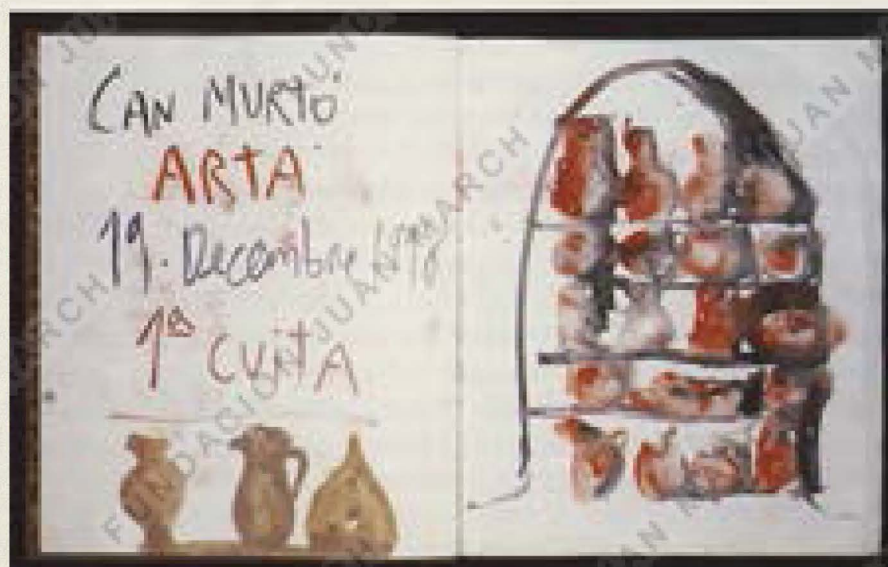
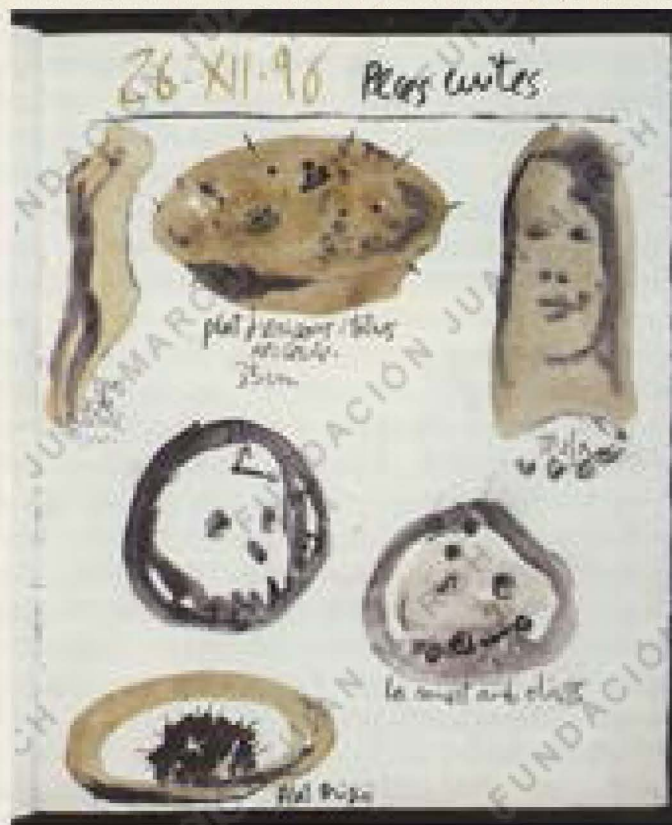
Però les ceràmiques de Barceló no constitueixen solament la conclusió momentània d'una evolució personal, sinó que dialoguen inesperadament amb alguns aspectes de la gran tradició de la modernitat. Barceló és una artista que persegueix la innovació mitjançant l'extensió de les tècniques tradicionals. Se l'ha relacionat normalment, des de perspectives formalistes i hagiogràfiques, amb l'informalisme d'Antoni Tàpies, Asger Jorn o Jean Dubuffet, a més de considerar-lo figura emblemàtica dels neoexpressionismes. Les seves ceràmiques, en qualsevol cas, ens ajuden a practicar una altra lectura diferent, en conformar una innovadora continuació de certes idees pictòriques suscitées tant per les natures mortes dels cubistes com per les de Matisse, i que marcaren el curs posterior de la pintura moderna.

Margit Rowell demostrà a *The Modern Still Life, Objects of Desire* (MoMA, Nova York, 1997), que la natura morta, amb el que té de sistema orgànic i d'espai ideal i inventat, es converteix en un paradigma idoni per a la investigació de certs mecanismes expressius de les

Barceló ha pintado, también, agujeros, espirales y elipses, sugiriendo ideas de profundidad y volumen, además de numerosas figuras semánticas: el ciclo de las estaciones, la forma de las frutas, la rotación de los astros... En otras ocasiones ha dispuesto en lienzos enormes –a su vez matéricos y transparentes–, inventarios pintados de vasijas y cerámicas, personales emblemas de la memoria. Sus temas fundamentales, en todo caso, son siempre los mismos: el paso del tiempo –y su sentimiento, de ahí el título prestado de Ungaretti–, la transformación de lo orgánico y, por supuesto, la muerte. Algo que puede rastrearse hasta llegar a su muy poco conocida época conceptual, en los años 70, cuando encontramos entre sus obras vitrinas con alimentos en descomposición, o profundas pinturas cuarteadas en cajas de madera que constituyen la literal ilustración geológica de su secado, al tiempo que un registro de los movimientos de flotación de sus pigmentos, según sus densidades correspondientes, durante ese mismo proceso.

Pero las cerámicas de Barceló no constituyen solamente la conclusión momentánea de una evolución personal, sino que dialogan inesperadamente con algunos aspectos de la gran tradición de la modernidad. Barceló es un artista que persigue la innovación mediante la extensión de las técnicas tradicionales. Se le ha relacionado normalmente, desde perspectivas formalistas y hagiográficas, con el informalismo matérico de Antoni Tàpies, Asger Jorn o Jean Dubuffet, además de considerarle figura emblemática de los neoexpressionismos de los años 80. Sus cerámicas, en cualquier caso, nos ayudan a practicar otra lectura diferente, al conformar una innovadora continuación de ciertas ideas pictóricas suscitées tanto por las naturalezas muertas de los cubistas como por las de Matisse, y que marcaron el curso posterior de la pintura moderna.

Margit Rowell demostró en *The Modern Still Life, Objects of Desire* (MoMA, Nueva York, 1997), que la naturaleza muerta, con lo que tiene de sistema orgánico y de espacio ideal e inventado, se convierte en un paradigma idóneo para la investigación de ciertos mecanismos ex-

Pàgines del quadern Can Murtó, 1996.

avantguardes. L'espai de la natura morta cubista era un espai monocromàtic, una construcció de línies i facetes on els objectes desapareixien en un tot gairebé homogeni. Matisse arribava al mateix d'una altra manera, per mitjà d'un flux discursiu ininterromput de cromatisme exuberant, que igualment s'empassava qualsevol objecte. Les dues pràctiques propulsaren les idees sobre l'autonomia de l'art que dugueren la pintura, en evolució lenta i apassionant, a ser tractada com una cosa per Jasper Johns, o a ser fins i tot considerada, poc després, com un mer índex de la seva materialitat pels minimalistes.

Podem dir, a la llum d'aquesta tradició, que les ceràmiques de Barceló són en realitat natures mortes, pintura –matèria– convertida literalment en cosa, i representació literal del seu potencial significador, ja que aquest potencial –amb les seves implicacions semàntiques– és el seu vertader tema. És clar, en l'obra de Barceló, que el bodegó, malgrat pressuposar idees d'objectivitat, no és sinó una ficció a la qual governen poques restriccions. S'observa la realitat, però a partir d'una imaginació singular que ordena tant formalment com ideològicament, responnent a una estructura desiderativa que transmet una visió del món. Tal i com les fruites i verdures de Sánchez Cotán, per exemple, signifiquen distància, inaccessibilitat, abstinència o soledat monàstica, o les dels bodegons holandesos del XVII ens parlen de luxe, riquesa i passió pel consum, els aliments de Barceló són alhora una meditació sobre la mortalitat i un desafiament ple de vida.

El conjunt de les seves ceràmiques constitueix una mena de curiós paisatge físic i mental que resulta desolador i esperançador alhora. Les seves implicacions són tràgiques, però desenterran veritats primigènies. Per als artistes figuratius moderns –des de els cubistes i Matisse fins als anys 60–, els objectes que representaven tenien més valor com a signe que com a coses reals, la seva significació era per tant al·lusiva i contradictòria. En paraules de Margit Rowell: “la seva distància del que volen ser, encara que no ho signifiquin directament, sosté la tensió i la sensació d'un

presivos de las vanguardias. El espacio de la naturaleza muerta cubista era un espacio monocromático, una construcción de líneas y facetas en donde los objetos desaparecían en un todo casi homogéneo. Matisse llegaba a lo mismo de otra manera, mediante un flujo discursivo ininterrompido de cromatismo exuberante, que igualmente engullía cualquier objeto. Ambas prácticas propulsaron las ideas sobre la autonomía del arte que llevaron a la pintura, en evolución lenta y apasionante, a ser tratada como una cosa por Jasper Johns, o a ser incluso considerada, poco después, como un mero índice de su materialidad por los minimalistas.

Podemos decir, a la luz de esta tradición, que las cerámicas de Barceló son en realidad naturalezas muertas, pintura –materia– convertida literalmente en cosa, y representación literal de su potencial significador, pues este potencial –con sus implicaciones semánticas– es su verdadero tema. Está claro, en la obra de Barceló, que el bodegón, a pesar de presuponer ideas de objetividad, no es más que una ficción a la que pocas restricciones gobiernan. Se observa la realidad, pero a partir de una imaginación singular que ordena tanto formal como ideológicamente, respondiendo a una estructura desiderativa que transmite una visión del mundo. Tal y como las frutas y verduras de Sánchez Cotán, por ejemplo, significan distancia, inaccesibilidad, abstinencia o soledad monástica, o las de los bodegones holandeses del XVII nos hablan de lujo, riqueza y pasión por el consumo, los alimentos de Barceló son a la vez una meditación sobre la mortalidad y un desafío lleno de vida.

El conjunto de sus cerámicas constituye algo así como un curioso paisaje físico y mental que resulta desolador y esperanzador a la vez. Sus implicaciones son trágicas, pero desentieran verdades primigenias. Para los artistas figurativos modernos –desde los cubistas y Matisse hasta los años 60–, los objetos que representaban tenían más valor como signo que como cosas reales, su significación era por tanto elusiva y contradictoria. En palabras de Margit Rowell: “su distancia de lo que quieren ser aunque no lo signifiquen directamente, sostiene la tensión y la sensación de un deseo no col-

Pàgines del quadern Can Murtó, 1996.

desig que no es pot satisfer. Barceló, com la majoria dels més interessants artistes postminimalistes, vol retornar el sentit a les formes i recupera el valor de la representació. Per fer-ho recorre, sense preten-siositat, a un gènere i una tècnica considerats menors i a una imatgeria certament arqueològica que, d'alguna manera, ens remet al "present etern" del qual parlava Sigfried Giedion en els seus famosos estudis sobre la prehistòria.

Barceló arremet contra la teoria però no contra l'art, com alguns dels seus artistes coetanis. Ell mateix ha dit –i en vaig ser testimoni fa unes setmanes sentint-lo parlar al Centre Georges Pompidou de París–, que la seva obra no és el resultat d'unes idees sinó que més aviat vol que sigui ella mateixa qui les generi, i com més en generi millor. És per això, que per a ell, ni la ceràmica, ni el dibuix, ni l'escultura, són arts paral·leles menors, sinó altres tècniques importants en el seu discurs, que en moments concrets li permeten desenvolupar les seves distintes necessitats creatives. Igualment, aquestes tècniques no són mai un fi per si mateixes –com tampoc no ho és la seva versemblança realista en la representació–, sinó, més aviat, recursos que instrumentalitzen aquestes forces determinades.

Tota l'obra de Barceló es caracteritza per la seva habilitat per aconseguir una enorme expressivitat amb una gran economia de mitjans, provocant poderosos efectes visuals per mitjà de simples suggeriments de volums, colors i formes. En les seves ceràmiques això es palesa en transmetre'ns la rapidesa i urgència amb què han estat modelades. Barceló als seus diaris ha escrit: "Sache, peintre, que la matière de ton travail c'est ta vie, et que, comme le plâtre, il faut l'utiliser pendant qu'il est frais et chaud à pleines mains". Amb les ceràmiques fa seva una de les metàfores més recurrents –que la vida sorgeix del fang–, dels relats mítics de les antigues civilitzacions mediterrànies. En fer-ho, ens recorda pertinentment que som pols i en pols ens convertirem.

mable". Barceló, como la mayoría de los más interesantes artistas posminimalistas, quiere devolver el sentido a las formas y recupera el valor de la representación. Para hacerlo recurre, sin pretenciosidad, a un género y una técnica considerados menores y a una imagería ciertamente arqueológica, la cual nos remite de alguna forma al "presente eterno" del que hablaba Sigfried Giedion en sus famosos estudios sobre la Prehistoria.

Barceló arremete contra la teoría pero no contra el arte, como algunos de sus artistas coetáneos. Él mismo ha dicho –y fui testigo de ello hace unas semanas oyéndole hablar en el Centre Georges Pompidou de París– que su obra no es el resultado de unas ideas sino que más bien quiere que ella misma las genere, y cuantas más mejor. Es por eso que para él ni la cerámica, ni el dibujo, ni la escultura, son artes paralelas menores, sino otras técnicas importantes en su discurso, que en momentos concretos le permiten desarrollar sus distintas necesidades creativas. Igualmente, estas técnicas no son nunca un fin en sí mismas –como tampoco lo es la verosimilitud realista en la representación–, sino, más bien, recursos que instrumentalizan esas fuerzas determinadas.

Toda la obra de Barceló se caracteriza por su habilidad para conseguir una enorme expresividad con una gran economía de medios, provocando poderosos efectos visuales con meras sugerencias de volúmenes, colores y formas. En sus cerámicas esto se hace evidente al transmitirnos la rapidez y urgencia con las que han sido modeladas. Barceló ha escrito en sus diarios: "Sache, peintre, que la matière de ton travail c'est ta vie, et que, comme le plâtre, il faut l'utiliser pendant qu'il est frais et chaud à pleines mains". Con las cerámicas hace suya una de las metáforas más recurrentes –que la vida surge del barro–, de los relatos míticos de las civilizaciones antiguas mediterráneas. Al hacerlo, nos recuerda pertinentemente que polvo somos y que en polvo nos convertiremos.

Enrique Juncosa

Pàgina del quadern Can Murtó, 1996.

CERÀMIQUES

1 PINOCCHIO MORT, 1995
TERRACUITA (ARGILA DE MALI)

2 TÊTE D'AMO, 1995
TERRACUITA (ARGILA DE MALI)

3 TWO TORSOS, 1995
TERRACUITA (ARGILA DE MALI)

4 CAP DE CABRIT III, 1996

TERRACUITA AMB ENGALBA I UNA FINA CAPA D'ÓXID DE PLOM

**5 CÉCILE ENCEINTE DE 9 MOIS DANS
LA BAIGNOIRE, 1996**

TERRACUITA AMB MANGANÉS

6 DEUX OURSINS, 1996

TERRACUITA AMB ENGALBA, MANGANÉS I FERRO

7 POISSON BLANC POISSON NOIR, 1996
GRES BLANC I MANGANÉS

Fundación Juan March

8 SIS PEIXOS, 1996

TERRACUITA AMB ENGALBA, MANGANÉS I FERRO

9 VASE DE PÊCHE, 1996

TERRACUITA AMB PINZEL·LADES D'ENGALBA
I MANGANÉS, FERRO I HAMS

10 CAP DE CABRIT, 1996

TERRACUITA, MANGANÉS, FERRO I ENGALBA

Fundación Juan March

11 CRÂNE DE FRANKENSTEIN, 1996
TERRACUITA (ENGALBA AMB ÓXID DE FERRO)

12 PEIX NEGRE, 1996
TERRACUITA AMB MANGANÉS

13 POP FITORAT, 1996

TERRACUITA AMB ÓXID DE FERRO I FIL FERRO

14 RAISINS, 1996

TERRACUITA AMB MANGANÉS

15 SCARFACE, 1996
TERRACUITA AMB FERRO I MANGANÉS

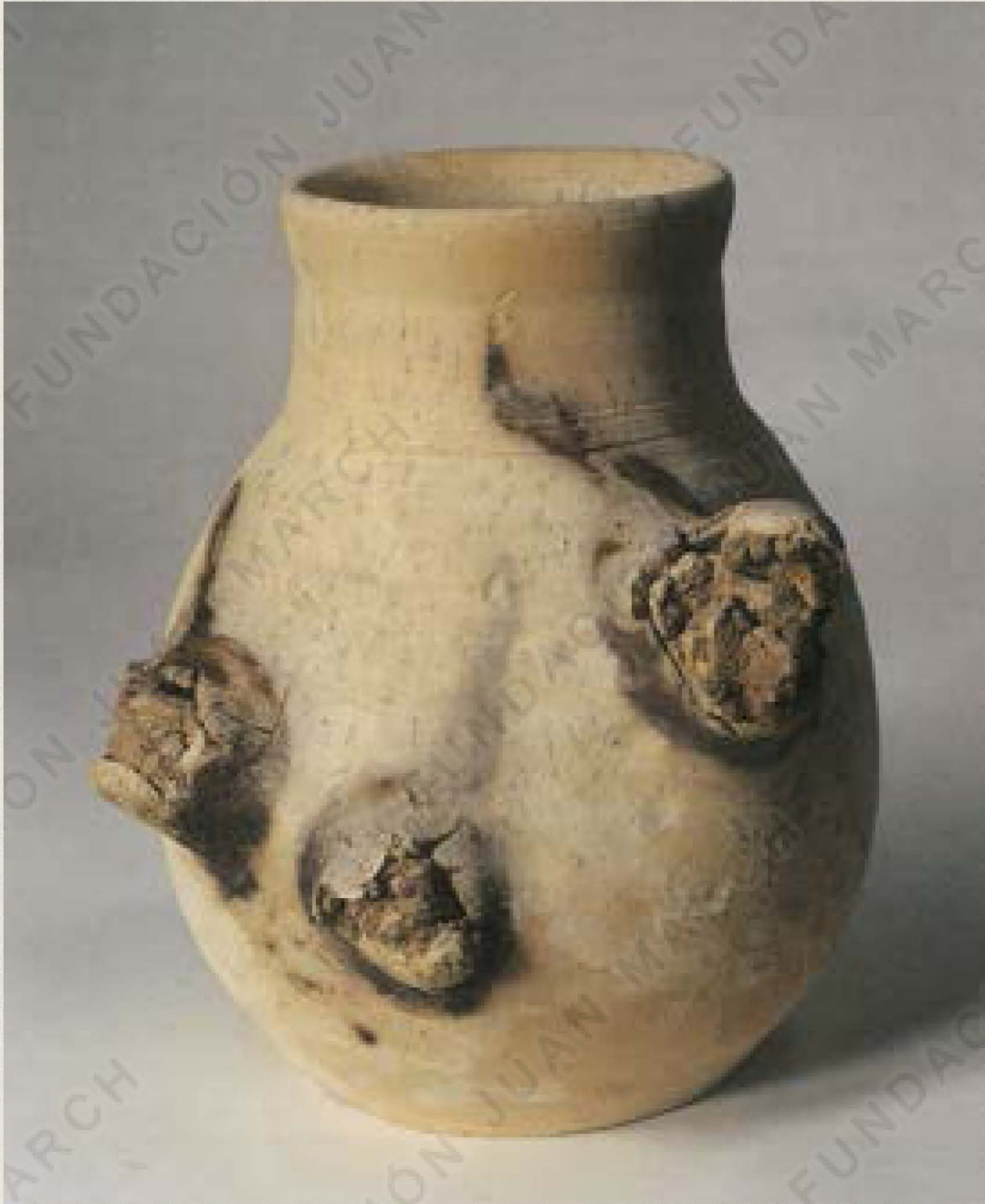
16 VASE DE PROFILS, 1996
TERRACUITA AMB GOTEIG DE MANGANÉS

**17 VASE DE POISSON
AVEC HAMEÇON, 1996**
TERRACUITA AMB ÓXID DE FERRO

18 BRANQUES DE FIGUÈRE, 1997
GRES NEGRE AMB MANGANES, POLS DE GRES I ARGILA

19 FIGUES NEGRES, 1997
GRES BLANC AMB POLS DE GRES I ARGILA

20 MONTRE MORTE, 1996
TERRACUITA AMB MANGANÉS I ENGALBA

21 GRAN CAP LLARG, 1997

TERRACUITA (BARREJA D'ARGILA CRUA AMB XAMOTA)

22 GERRO AMB DENTS, 1997

GRES BLANC I NEGRE AMB TAQUES DE MANGANÉS

23 POLIMORF, 1997
TERRACUITA (TÈCNICA MIXTA)

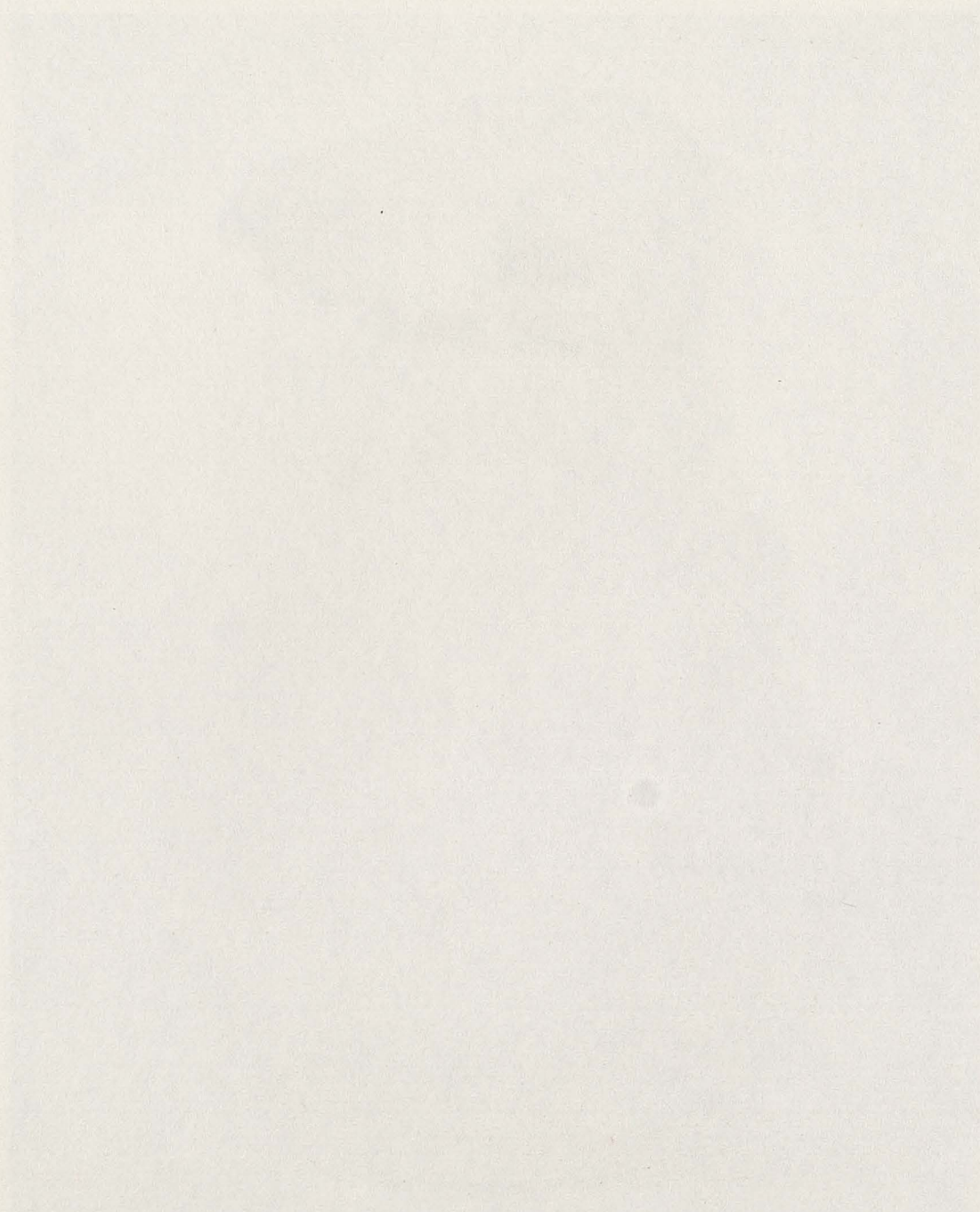
24 CAP ESCLAFAT, 1997

GRES BLANC

25 ALFÀBIA AMB CAP, 1997
GRES BLANC AMB ENGALBA

26 CAP PETIT DAMUNT CAP GRAN, 1997
GRES BLANC AMB ENGALBA

27 TORRE DE CRANIS AMB BANYA, 1997

GRES BLANC

28 CARAMULL AMB CAP D'AUCELL, 1997
GRES AMB BASE D'ARGILA

29 CRANIS AMB LA BOCA OBERTA, 1997

GRES BLANC

30 DOS CAPS D'ANIMALS LLARGS, 1997

GRES BLANC AMB ENGALBA

31 CAP DE PEIX, 1997
TERRACUITA AMB MANGANÉS I ENGALBA

32 JORDI (CAP D'ASE), 1997
TERRACUITA AMB MANGANÉS I ENGALBA

33 CAP DE PORC, 1997
TERRACUITA AMB MANGANÉS I ENGALBA

34 MEDEA, 1997

TERRACUITA AMB ENGALBA BLANCA I MANGANÉS

35 ALFÀBIA AMB PEIXOS I HAMS, 1997
TERRACUITA AMB PINZEL·LADES DE MANGANÉS I FERRO

36 FIGUES I MAGRANES, 1997

GRES AMB ARGILA NEGRA I MANGANÉS, PINZELADES DE GRES BLANC I TROÇOS DE GRES BLANC

37 ALFÀBIA DE CABRES, 1997
TERRACUITA AMB MANGANÉS I ENGALBA

38 CARAMULL DE 5 CRANIS, 1997
GRES I MANGANÉS AMB BASE DE TERRACUITA

39 TÊTE SUR ESCABEAU NOIR, 1997
GRES BLANC AMB MANGANÉS

40 CAP DE CABRIT, 1998

TERRACUITA (BARREJA D'ARGILA CRUA AMB XAMOTA)

41 CLOSQUES, 1998

GRES VERMELL AMB ENGALBA BLANCA, GRES NEGRE I PINZEL·LADES D'ENGALBA BLANCA

42 PAPAIA, 1998

ARGILA VERMELLA SOBRE GRES (POLS BLANC DE GRES AMB MANGANÉS)

43 4 CALAMARS, 1998

GRES AMB MANGANÉS I PINZELLADES AMB POLS DE GRES BLANC

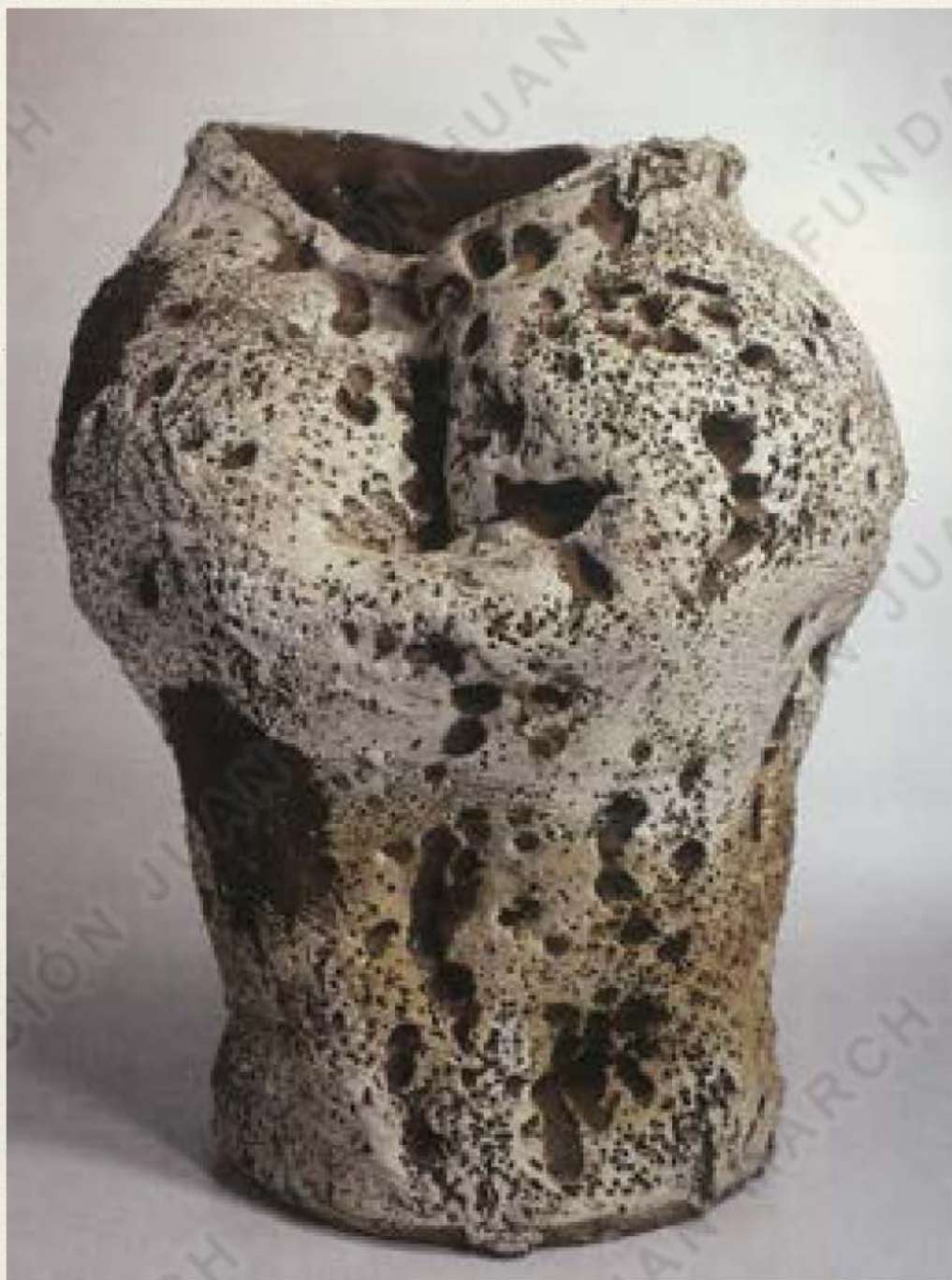
44 ALFÀBIA SUBMARINA, 1998

TERRACUITA (ARGILA NEGRA AMB POLS DE GRES BLANC)

46 ERISSONS, 1998

TERRACUITA (ARGILA NEGRA AMB POLS DE GRES BLANC)

47 CARDS I MAGRANES, 1998

TERRACUITA (ARGILA NEGRA AMB POLS DE GRES BLANC)

48 CALZE 2, 1998
GRES CON MANGANESO

49 MÀSCARA PSORIASIS, 1998
TERRACUITA

50 PATATA, 1998
TERRACUITA AMB MANGANÉS

51 CAP DE BOC, 1998
TERRACUITA AMB ENGALBA I
MANGANÉS

1957 Neix el 8 de gener a Felanitx, Mallorca.

1957-1974 Primers contactes amb la pintura a través de la seva mare, pintora en la tradició paisatgística mallorquina.

1974 Primer viatge a París, on descobreix l'obra de Paul Klee, Fautrier, Wols, Dubuffet i l'*art brut*, pels quals mostra un gran interès. Rep classes de dibuix i modelat a l'Escola d'Arts i Oficis de Palma. Primera exposició individual a la Galeria d'Art Picarol, a Cala d'Or, Mallorca.

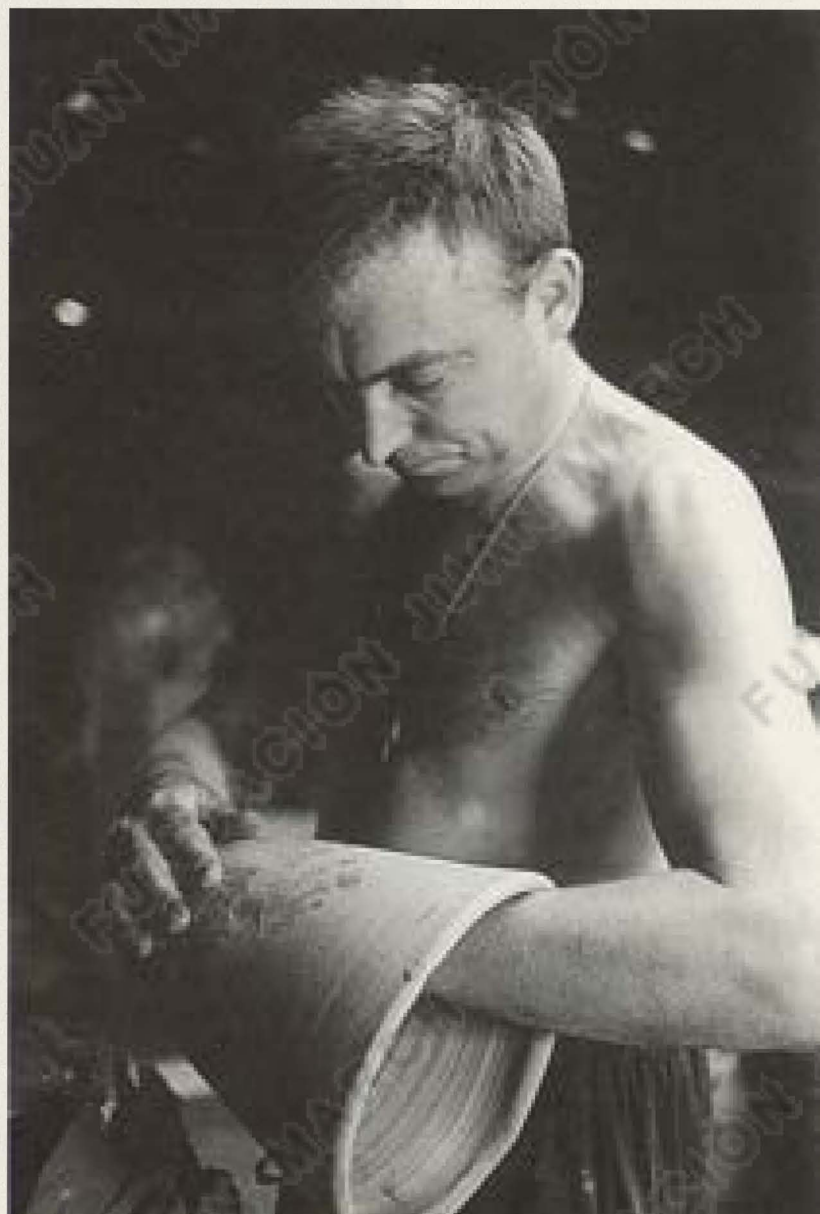
1975 Es matricula a l'Escola de Belles Arts Sant Jordi de Barcelona, encara que només assisteix a classe els primers mesos. S'interessa per Fontana i Rothko.

1976 Forma part del grup Taller Lluetàic, en el qual participa amb accions de protesta contra la situació política espanyola i el panorama artístic oficial. Primera exposició individual a un museu: "Cadaverina 15", al Museu de Mallorca.

1977 Participa en l'ocupació de l'illa de sa Dragonera, juntament amb grups ecologistes i anarquistes, per evitar la seva urbanització. Primera exposició a Barcelona, a la Galeria Mec-Mec, on coneix qui serà un dels seus millors amics a la ciutat, Javier Mariscal. Abandona temporalment la pintura i realitza, principalment, petites capses de vidre que contenen material orgànic i altres objectes.

1978 Exposava teles cobertes de pintura amb elements orgànics incorporats, dibuixos i petites capses de vidre, a la Galeria Sa Pleta Freda, Son Servera, Mallorca. Una galeria li compra un quadre per primera vegada i ven obra a alguns col·leccionistes. Segon viatge a París, on visita el Musée National d'Art Modern i queda fascinat per l'expressionisme abstracte americà. Del Museu del Louvre li interessa especialment la pintura barroca.

1979 Visita l'exposició commemorativa dels cinquanta anys del MoMA, al Museo de Arte Contemporáneo de Madrid, on l'atreuen principalment Pollock, De Kooning, Ryman i Cy Twombly. Comença a experimentar amb la utilització de grans quantitats de pintura sobre teles que exposa a la intempèrie i deixa que s'hi produeixin reaccions espontànies com

BIOGRAFIA

1957 Nace el 8 de enero en Felanitx, Mallorca.

1957-1974 Primeros contactos con la pintura a través de su madre, pintora en la tradición paisajística mallorquina.

1974 Primer viaje a París, donde descubre la obra de Paul Klee, Fautrier, Wols, Dubuffet y el *Art brut*, por los que muestra un gran interés. Recibe clases de dibujo y modelado en l'Escola d'Arts i Oficis de Palma. Primera exposición individual en la Galeria d'Art Picarol, Cala d'Or, Mallorca.

1975 Se matricula en la Escuela de Bellas Artes Sant Jordi de Barcelona, aunque sólo asiste a clase durante los primeros meses. Siente interés por la pintura de Fontana y Rothko.

1976 Forma parte del grupo Taller Lluetàic, en el que participa con acciones de protesta contra la situación política española y el panorama artístico oficial. Primera exposición individual en un museo: *Cadaverina 15*, en el Museu de Mallorca.

1977 Participa en la ocupación de la isla Sa Dragonera, junto con grupos ecologistas y anarquistas, para evitar su urbanización. Primera exposición en Barcelona, en la Galeria Mec-Mec, donde conoce a uno de sus mejores amigos en la ciudad, Javier Mariscal. Abandona temporalmente la pintura y realiza principalmente pequeñas cajas de cristal que contienen material orgánico y otros objetos.

1978 Expone telas cubiertas de pintura con elementos orgánicos incorporados, dibujos y pequeñas cajas de cristal, en la Galeria Sa Pleta Freda, Son Servera, Mallorca. Una galería le compra un cuadro por primera vez y vende obra a algunos coleccionistas. Segundo viaje a París, donde visita el Musée National d'Art Modern y queda fascinado por el expresionismo abstracto americano. Del Musée du Louvre le interesa especialmente la pintura barroca.

1979 Visita la exposición conmemorativa de los cincuenta años del MoMA, en el Museo de Arte Contemporáneo de Madrid, donde le atraen principalmente Pollock, De Kooning, Ryman y Cy Twombly.

ara: oxidació, estrips i cruïses, que deixen al descobert les capes inferiors. També combina materials pictòrics amb elements orgànics.

1980 Utilitza, influït per Pollock, la tècnica del *dripping* sobre teles que després cobreix amb pintura blanca. Realitza una sèrie de llibres pintats i un de ferro. Visita Joan Miró en el seu taller de Palma. S'instal·la a Barcelona, on treballa en un taller del carrer Cotoners i s'envolta d'artistes: Mariscal, Claramunt, Fonseca, Grau, Broto i García Sevilla. Apareixen les primeres imatges figuratives en la seva pintura: columnes de fum, llibres, figures zoomòrfiques...

1981 Comença a interessar-se per la pintura tradicional i realitza retrats de monstres i bèsties. També fa *collages* amb cartons i dibuixos que aterra i munta sobre la tela. Participa en l'exposició *Otras figuraciones*, organitzada per la Fundació "la Caixa" de Madrid.

1982 Primera exposició individual a l'estranger, a la Galeria Axe Art Actuel, a Tolosa. El director del CapcMusée d'Art Contemporain de Bordeus, Jean-Louis Froment, li compra diverses obres per al Museu. Participa en la *Documenta VII* de Kassel, on coneix Josep Beuys, Lucio Amelio, Francesco Clemente, Dokoupil, Walter Dahn, Keith Haring i Jean Michel Basquiat, amb qui estableix amistat.

1983 Exposada a la Galeria Lucio Amelio, Nàpols, ciutat on s'instal·la durant cinc mesos i on presenta obres realitzades amb cendres del Vesuvi i pigments locals, similars als emprats en els frescos de Pompeia. A Nàpols realitza també una pintura monumental: *L'ombra che tremava*, un tema al qual torna freqüentment en obres posteriors. Exposada a la Galerie Yvon Lambert, a París, on coneix Bruno Bischofberger, que compra la majoria de les obres exposades i Bob Calle, que adquireix el quadre *Le jugement de Salomon*, per a la Societat d'Amis del Musée National d'Art Modern del Centre Georges Pompidou. Viatja a Nova York, on coneix Andy Warhol qui fa el seu retrat. Visita freqüentment Cy Twombly a Roma durant un temps.

1984 Estada de quatre mesos a Vila Nova de Milfontes, Portugal, amb Javier Mariscal, on treballa a l'aire lliure i barreja la pintura amb sorra, algues i altres materials trobats a la platja, amb què pinta paisatges i marines. Coneix Cécile Franken la seva futura muller. Torna a París i utilitza com a taller una vella església dessacralitzada i abandonada al carrer d'Ulm, on realitza la sèrie d'obres sobre el Louvre. Exposada per primer cop a la galeria de Bruno Bischofberger, Zurich, qui des de llavors es converteix en el seu marxant. Exposada al MoMA, Nova York, en una mostra dels artistes més interessants del moment.

1985 Exposada al CapcMusée d'Art Contemporain de Bordeus, al Palacio de Velázquez de Madrid i a l'Institute of Contemporary Art de Boston. Segueix treballant a l'església neogòtica del carrer d'Ulm fins que és enderrocada i ha de traslladar el seu taller de París al carrer de Breteuil. Realitza quadres sobre biblioteques, el Museu del Louvre i el cinema. El fotògraf Jean Marie del Moral realitza una primera sèrie de fotografies en el seu taller i inicia un seguiment continu del treball realitzat fins al moment.

Comienza a experimentar con la utilización de grandes cantidades de pintura sobre telas que expone a la intemperie y deja que en ellas se produzcan reacciones espontáneas: oxidación, desgarrones y cuarteamientos, que dejan al descubierto las capas inferiores. También combina materiales pictóricos con elementos orgánicos.

1980 Utiliza, influido por Pollock, la técnica del *dripping* sobre telas que después cubre con pintura blanca. Realiza una serie de libros pintados y uno de hierro. Visita a Joan Miró en su taller de Palma. Se instala en Barcelona, donde trabaja en un taller de la calle Cotoners y se rodea de artistas: Mariscal, Claramunt, Fonseca, Grau, Broto y García Sevilla. Aparecen las primeras imágenes figurativas en su pintura: columnas de humo, libros, figuras zoomórficas.

1981 Comienza a interesarse por la pintura tradicional y realiza retratos de monstruos y bestias. También hace *colla-*

Taulera I, 1997.

ge con cartones y dibujos que pega y monta sobre la tela. Participa en la exposición *Otras figuraciones*, organizada por la Fundación "la Caixa" de Madrid.

1982 Primera exposición individual en el extranjero, en la Galerie Axe Art Actuel, Toulouse. El director del CapcMusée d'Art Contemporain de Burdeos, Jean-Louis Froment, le compra diversas obras para el museo. Participa en la *Documenta VII* de Kassel, donde conoce a Joseph Beuys, Lucio Amelio, Francesco Clemente, Dokoupil, Walter Dahn, Keith Haring y Jean Michel Basquiat, con quien entabla amistad.

1983 Expone en la Galeria Lucio Amelio, Nápoles, ciudad en la que se instala durante cinco meses y donde presenta obras realizadas con cenizas del Vesubio y pigmentos locales similares a los empleados en los frescos de Pompeya. En Nápoles realiza también una pintura monumental: *L'ombra che tremava*, un tema al que recurre frecuentemente en obras sucesivas. Expone en la Galerie Yvon Lambert, París, donde

1986 S'estableix a Cap Farrutx, a Artà, Mallorca, on compra un antic pavelló de caça i el condiona com a residència i taller i on a partir d'aquest any passa els estius. Pinta quadres de cuines, restaurants xinesos, i els seus primers remolins. El Museo Español de Arte Contemporáneo adquireix l'obra *Big Spanish Dinner*, avui propietat del Museo Nacional Centro de Arte Reina Sofía. Pinta una cúpula de dotze metres de diàmetre per a l'antic Mercat de les Flors de Barcelona, avui convertit en teatre. Munta un estudi on realitza quadres amb representacions de llits. Viatja a Nova York, on exposa per primera vegada a la Leo Castelli Gallery i lloga un estudi a Greenwich Village. La seva pintura es desprèn progressivament d'allò anecdòtic i narratiu després de fer una sèrie de quadres centrats en el tema de la llum. El Ministeri de Cultura li concedeix el Premi Nacional d'Arts Plàstiques.

1987 Abandona Nova York i s'instal·la de nou a París, en un taller al carrer David d'Angers. Realitza quadres de

Taulera de Fang, 1997.

forats i esquerdes. Exposicions: *Barceló-Barcelona*, a l'antiga Casa de la Caritat de Barcelona, i una recopilació de fotografies de Jean Marie del Moral a la Galeria Eude de Barcelona. El Musée de la Ville de Niort publica el llibre *Le temps du peintre*, amb algunes d'aquestes fotografies.

1988 Viatja per primer cop a l'Àfrica, amb Javier Mariscal, Pilar Tomás i Jordi Brió. Travessa el desert fins a arribar a Gao, Mali, on coneix l'escultor Amahigueré Dolo, que es convertirà en el seu col·laborador i amic. Prolonga la seva estada a l'Àfrica mig any, durant el qual viatja per Mali, Senegal i Burkina Faso. Treballa principalment sobre paper i utilitza pigments locals i sediments fluvials. Torna a Europa i a partir d'aquest moment viu entre París, Mallorca i Mali. Els paisatges i miratges del desert es converteixen en temes recurrents de les seves obres.

1989 Exposa una selecció d'obres sobre paper i teles de petit format realitzades a l'Àfrica a la Galeria Dau al Set, Barcelona. Bruno Bischofberger publica el llibre *Miquel*

conoce a Bruno Bischofberger, quien compra la mayoría de las obras expuestas, y a Bob Calle, quien adquiere el cuadro *Le Jugement de Salomon*, para la Société d'Amis del Musée National d'Art Modern del Centre Georges Pompidou. Viaja a Nueva York, donde conoce a Andy Warhol, quien realiza su retrato. Visita frecuentemente a Cy Twombly en Roma durante un tiempo.

1984 Estancia de cuatro meses en Vila Nova de Milfontes, Portugal, con Javier Mariscal, donde trabaja al aire libre y mezcla la pintura con arena, algas y otros materiales encontrados en la playa, pintando paisajes y marinas. Conoce a Cécile Franken, su futura mujer. Regresa a París y utiliza como taller una vieja iglesia desacralizada y abandonada en la rue d'Ulm, donde realiza la serie de obras sobre el Louvre. Expone por primera vez en la galería de Bruno Bischofberger, Zurich, quien desde entonces se convierte en su marchante. Expone en el MoMA, Nueva York, en una muestra de los artistas más interesantes del momento.

1985 Expone en el CapcMusée d'Art Contemporain de Burdeos, en el Palacio de Velázquez de Madrid y en el Institute of Contemporary Art de Boston. Sigue trabajando en la iglesia neogótica de la rue d'Ulm hasta que es derribada y tiene que trasladar su taller de París a la rue de Breteuil. Realiza cuadros sobre bibliotecas, el Museo del Louvre y el cine. El fotógrafo Jean Marie del Moral realiza una primera serie de fotografías en su taller e inicia un seguimiento continuo de su trabajo hasta ahora.

1986 Se establece en Cap Farrutx, Artà, Mallorca, donde compra un antiguo pabellón de caza que acondiciona como residencia y taller y donde, a partir de este año, pasa los veranos. Pinta cuadros de cocinas, restaurantes chinos y sus primeros remolinos. El Museo Español de Arte Contemporáneo adquiere la obra *Big Spanish Dinner*, hoy propiedad del Museo Nacional Centro de Arte Reina Sofía. Pinta una cúpula de doce metros de diámetro para el antiguo Mercat de les Flors de Barcelona, hoy convertido en teatro. Monta un estudio donde realiza cuadros con representaciones de camas. Viaja a Nueva York, donde expone por primera vez en la Leo Castelli Gallery y alquila un estudio en Greenwich Village. Su pintura se desprende progresivamente de lo anecdótico y lo narrativo tras realizar una serie de cuadros centrados en el tema de la luz. El Ministerio de Cultura le concede el Premio Nacional de Artes Plásticas.

1987 Abandona Nueva York y se instala de nuevo en París, en un taller en la rue David d'Angers. Realiza cuadros de agujeros y grietas. Exposiciones: *Barceló-Barcelona*, en la antigua Casa de la Caritat de Barcelona, y una recopilación de fotografías de Jean Marie del Moral en la Galeria Eude de Barcelona. El Musée de la Ville de Niort publica el libro *Le temps du peintre*, con algunas de estas fotografías.

1988 Viaja por primera vez a África con Javier Mariscal, Pilar Tomás y Jordi Brió. Atraviesa el desierto hasta llegar a Gao, Mali, donde conoce al escultor Amahigueré Dolo, que se convertirá en su colaborador y amigo. Prolonga su estancia en África medio año, durante el cual viaja por Mali, Senegal y Burkina Faso. Trabaja principalmente sobre papel, utilizando pigmentos locales y sedimentos fluviales. Regresa a Europa

Barceló in Mali, que recull moltes de les seves obres sobre paper i inclou algun dels textos que Barceló escriu durant la seva estada a Mali. Viatja al Japó amb motiu de l'exposició *Spanish Art Today*. Realitza un cartell contra la construcció d'un complex urbanístic a la platja de sa Canova, Mallorca, i per a aquesta campanya obté la col·laboració de Tàpies, Sicília, Mariscal, Broto i Campano. Viatja a Mali on queda cinc mesos i també visita Costa de Marfil.

1990 Realitza el vestuari i l'escenografia per a l'òpera *El Retablo de Maese Pedro*, de Manuel de Falla, a l'Òpera Comique de París. Passa diverses setmanes en un refugi dels Alps suïssos, on pinta una sèrie de paisatges amb glaceres. Estableix una bona amistat amb l'escriptor Hervé Guibert, que el visita a Mallorca durant l'estiu, mentre realitza una sèrie de pintures sobre la taumàquia. Viatja de nou a Mali.

1991 Es construeix una piragua-estudi amb la qual recorre el riu Níger amb Amahigueré Dolo. Pinta obres la temàtica de les quals és la vida del riu i els grans bots que hi naveguen. Retorna a Europa i realitza obres sobre paper i teles de petit format. Participa en l'exposició *El Museo del Prado visto por doce artistas contemporáneos* i pronuncia la conferència *Pradoxismo*, publicada per la Asociación de Amigos del museo. Participa en l'exposició commemorativa del quart centenari del naixement de San Juan de la Cruz: *Al aire de su vuelo*, juntament amb Sicília i Broto, al Pavelló Mudèjar de l'Exposició Universal de Sevilla. Durant la seva estada a Andalusia coneix el cantaor de flamenc Camarón de la Isla, per a qui fa la portada del CD *Potro de Rabia y Miel*, el cantaor Rancapino i el matador Curro Romero. Bruno Bischofberger edita la sèrie de taumàquies amb textos de l'escriptor guatemalenc Rodrigo Rey Rosa i fotografies de Lucien Clergue. Comença a treballar en un nou taller del barri parisenc de Marais.

1992 En el seu nou estudi realitza natures mortes i bodegons: *Mesas digestivas*. Bruno Bischofberger presenta a ARCO, Madrid, les seves primeres escultures en bronze i publica el relat *Too far from home*, de Paul Bowles amb il·lustracions de Barceló, inspirat en la vida del pintor a Gao. Exposició a la First Gallery de Moscou, on coneix joves artistes russos. Es casa amb Cécile Franken a Mallorca i poc després neix la seva filla Marcel·la. Realitza litografies i làmines en relleu per il·lustrar el llibre eròtic en braille *Les tentes demontées ou le monde inconnu des perceptions*, en col·laboració amb l'escriptor i fotògraf cec Evgen Bavcar, publicat un any més tard. Viatja de nou a Mali, on s'instal·la en una casa-taller a Gogoli, en el territori Dogó i experimenta amb la intervenció casual dels tèrmits en els seus treballs sobre paper.

1993 Jean Marie del Moral realitza i presenta a París una pel·lícula documental sobre l'obra i les diferents etapes creatives de l'artista filmada a Mali, París i Mallorca. Comença una sèrie de retrats sobre teles de Cécile, Bischofberger, Evgen Bavcar, Castor Seibel, etc., i realitza uns quadres sobre llibres en els quals es repeteix el tema del taller de l'artista. Visita les coves d'Altamira en un viatge a Santander, amb motiu d'un seminari sobre els últims cinquanta anys d'art espanyol organitzat per la Universidad Internacional Menéndez Pelayo, que accentua el seu interès per la pintura sobre teles, en relleu.

y, a partir de este momento, vive entre París, Mallorca y Mali. Los paisajes y espejismos del desierto se convierten en temas recurrentes de sus obras.

1989 Expone una selección de obras sobre papel y telas de pequeño formato realizadas en África en la Galeria Dau al Set, Barcelona. Bruno Bischofberger publica el libro *Miquel Barceló in Mali*, que recoge muchas de sus obras sobre papel e incluye algunos de los textos que Barceló escribe durante su estancia en Mali. Viaja a Japón con motivo de la exposición *Spanish Art Today*. Realiza un cartel contra la construcción de un complejo urbanístico en la playa Sa Canova, Mallorca, para cuya campaña obtiene la colaboración de Tàpies, Sicília, Mariscal, Broto y Campano. Viaja a Mali, donde permanece cinco meses, y visita Costa de Marfil.

1990 Realiza los trajes y la escenografía para la ópera *El Retablo de Maese Pedro*, de Manuel de Falla, en la Ópera Comique de París. Pasa varias semanas en un refugio de los Alpes suizos, donde pinta una serie de paisajes con glaciares. Entabla una buena amistad con el escritor Hervé Guibert, que le visita en Mallorca durante el verano, mientras realiza una serie de pinturas sobre la taumàquia. Viaja de nuevo a Mali.

1991 Se construye una piragua-estudio y en ella recorre el río Níger con Amahigueré Dolo. Pinta obras cuya temática son las grandes pinazas del Níger y la vida del río. Regresa a Europa y realiza obras sobre papel y telas de pequeño formato. Participa en la exposición *El Museo del Prado visto por doce artistas contemporáneos*, y pronuncia la conferencia *Pradoxismo*, publicada por la Asociación de Amigos del museo. Participa en la exposición conmemorativa del cuarto centenario del nacimiento de San Juan de la Cruz: *Al aire de su vuelo*, junto con Sicília y Broto, en el Pabellón Mudéjar de la Exposición Universal de Sevilla. Durante su estancia en Andalucía conoce al cantaor de flamenco Camarón de la Isla, para el que hace la portada del CD *Potro de Rabia y Miel*, al cantaor Rancapino y al matador Curro Romero. Bruno Bischofberger edita la serie de taumàquies con textos del escritor guatemalteco Rodrigo Rey Rosa y fotografías de Lucien Clergue. Empieza a trabajar en un nuevo taller del barrio parisino de Marais.

1992 En su nuevo estudio realiza naturalezas muertas y bodegons: *Mesas digestivas*. Bruno Bischofberger presenta en ARCO, Madrid, sus primeras esculturas en bronce y publica el relato *Too far from home*, de Paul Bowles con ilustraciones de Barceló, inspirado en la vida del pintor en Gao. Exposición en la First Gallery de Moscú, donde conoce a jóvenes artistas rusos. Se casa con Cécile Franken en Mallorca y, poco después, nace su hija Marcel·la. Realiza litografías y láminas en relieve para ilustrar el libro erótico en braille *Les tentes demontées ou le monde inconnu des perceptions*, en colaboración con el escritor y fotógrafo ciego Evgen Bavcar, publicado un año más tarde. Viaja de nuevo a Mali, donde se instala en una casa-taller en Gogoli, en el territorio Dogón, y experimenta con la intervención casual de las termitas en sus trabajos sobre papel.

1993 Jean Marie del Moral realiza y presenta en París una película documental sobre la obra y las distintas etapas creativas del artista filmada en Mali, París y Mallorca. Comienza una serie de retratos sobre telas de Cécile, Bischofberger,

1994 Malgrat els seus nombrosos viatges, concentra la seva activitat a Mali (dibuixos en relleu i obres sobre paper rosegades pels tèrmits), París i Mallorca (nova sèrie de bodegons). Exposició retrospectiva a la Whitechapel Art Gallery, de Londres. Presenta a Madrid una nova sèrie d'escultures i pintures en relleu.

1995 Exposa a l'IVAM, València, i participa en la Biennial de Venècia. Realitza les primeres terracotes a Mali: *Pinocchio mort*, *Two Torsos*, *Tête d'Amo*, etc., i ell mateix prepara la terra amb l'ajut d'una ceramista del poble Banani: extrau l'argila, la mescla amb palla de mill triturada i teules mòltes que deixa macerar en aigua durant uns dies, després realitza les peces i les cou en un forn a cel obert a una temperatura de 400°, la qual cosa explica la seva fragilitat. Primera exposició de les seves ceràmiques a la Leo Castelli Gallery, Nova York, juntament amb diverses escultures i el quadre *Ball de la carn*. Exposició de retrats a la galeria Bruno Bischofberger, Zurich. Il·lustra la portada del nou disc del *cantaor* Rancapino.

1996 Viatja de nou a Mali, on realitza retrats sobre paper de gran format dels seus amics dogons. Neix el seu segon fill Joaquim. Exposa el seu treball a la Galerie Nationale du Jeu de Paume i al Centre Georges Pompidou. Comença una sèrie de quadres amb temes de fons submarins. Viatja a Egipte. S'instal·la al taller del ceramista Jeroni Ginard a Artà, on experimenta amb les tècniques tradicionals de la terracota.

1997 Viatja a Mali, on pinta per primer cop teles de mida mitjana barrejant terres i pigments naturals amb pintura. Viatja a la Patagònia i exposa al Centre Cultural Recoleta, Buenos Aires. En tornar a Mallorca, alterna la pintura amb la ceràmica, a la qual es dedica intensament al taller de Jeroni Ginard, on realitza grans peces que posteriorment fondrà en bronze.

1998 Exposa l'obra dels seus deu últims anys: dibuixos, pintures, escultures en bronze i terracotes, en el Museu d'Art Contemporani de Barcelona. Realitza una sèrie de quadres de flors, que exposa a Basilea. Viatja a Palerm, convidat per l'Ajuntament de la capital siciliana, amb motiu del Festival sul Novecento, i estableix el seu taller a l'església dessacralitzada de Santa Eulàlia dei Catalani, al barri de la Vucciria. Allí realitza grans dibuixos sobre papers de periòdic pintats de blanc i sobre els murs de l'església, i exposa també les ceràmiques realitzades a Mallorca.

1999 Viatja de nou a l'Àfrica i allí realitza grans pintures sobre llençols i mantes, nombrosos dibuixos i terracotes. Realitza una nova sèrie de ceràmiques en el taller de Jeroni Ginard. Utilitza un antic hangar dels ferrocarrils francesos com a segon estudi a París, on realitza grans escultures.

Evgen Bavcar, Castor Seibel, etc., y realiza unos cuadros sobre libros en los que se repite el tema del taller del artista. Visita las cuevas de Altamira en un viaje a Santander, con motivo de un seminario sobre los últimos cincuenta años de arte español, organizado por la Universidad Internacional Menéndez Pelayo, que acentúa su interés por la pintura sobre telas en relieve.

1994 A pesar de sus numerosos viajes, concentra su actividad en Mali (dibujos en relieve y obras sobre papel roídas por las termitas), París y Mallorca (nueva serie de bodegonnes). Exposición retrospectiva en la Whitechapel Art Gallery, Londres. Presenta en Madrid una nueva serie de esculturas y pinturas en relieve.

1995 Expone en el IVAM, Valencia, y participa en la Bienal de Venecia. Realiza las primeras terracotas en Mali: *Pinocchio mort*, *Two Torsos*, *Tête d'Amo*, etc., y él mismo prepara la tierra bajo los consejos de una ceramista del pueblo Banani: extrae la arcilla, la mezcla con paja de mijo triturada y tejas picadas que deja macerar en agua durante unos días, después realiza las piezas y las cuece en un horno a cielo abierto a una temperatura de 400°, lo que explica su fragilidad. Primera exposición de sus cerámicas en la Leo Castelli Gallery, Nueva York, junto con diversas esculturas y el cuadro *Ball de la carn*. Exposición de retratos en la galería Bruno Bischofberger, Zurich. Ilustra la portada de un nuevo disco del *cantaor* Rancapino.

1996 Viaja de nuevo a Mali, donde realiza retratos sobre papel de gran formato de sus amigos dogones. Nace su segundo hijo Joaquim. Expone su trabajo en la Galerie Nationale du Jeu de Paume y el Centre Georges Pompidou. Comienza una serie de cuadros con temas de fondos submarinos. Viaja a Egipto. Se instala en el taller del ceramista Jeroni Ginard en Artà, donde experimenta con las técnicas tradicionales de la terracota.

1997 Viaja a Mali, donde pinta por primera vez telas de tamaño medio mezclando tierras, barro y pigmentos naturales con pintura. Viaja a Patagonia y expone en el Centro Cultural Recoleta, Buenos Aires, y a su regreso a Mallorca alterna la pintura con la cerámica, a la que se dedica intensamente en el taller de Jeroni Ginard, donde realiza grandes piezas que posteriormente fundirá en bronce.

1998 Expone la obra de sus diez últimos años: dibujos, pinturas, esculturas en bronce y terracotas, en el Museu d'Art Contemporani de Barcelona. Realiza una serie de cuadros de flores, que expone en Basilea. Viaja a Palermo, invitado por el Ayuntamiento de la capital siciliana, con motivo del Festival sul Novecento, y establece su taller en la iglesia desacralizada de Santa Eulalia dei Catalani, en el barrio de la Vucciria. Allí realiza grandes dibujos sobre papeles de periódico pintados de blanco y sobre los muros de la iglesia, y expone también las cerámicas realizadas en Mallorca.

1999 Viaja de nuevo a África y allí realiza grandes pinturas sobre sábanas y mantas, numerosos dibujos y terracotas. Realiza una nueva serie de cerámicas en el taller de Jeroni Ginard. Utiliza un antiguo hangar de los ferrocarriles franceses como segundo estudio en París, donde realiza grandes esculturas.

CATÀLEG

Pàgina del quadern Can Murtó, 1996.

1. *Pinocchio mort*, 1995
Terracuita (argila de Mali)
Terracota (arcilla de Mali)
12,5 x 23 x 13 cm.
Col·lecció privada, Zurich
2. *Tête d'Amo*, 1995
Terracuita (argila de Mali)
Terracota (arcilla de Mali)
20,5 x 25 x 16,5 cm.
Col·lecció privada, Zurich
3. *Two Torsos*, 1995
Terracuita (argila de Mali)
Terracota (arcilla de Mali)
16 x 70 x 21 cm. i 18 x 71 x 28 cm.
Col·lecció privada, Zurich
4. *Cap de Cabrit III*, 1996
Terracuita amb engalba i una fina capa d'òxid de plom
Terracota con engobe y una fina capa de óxido de plomo
17 x 41 x 35 cm.
Col·lecció privada, Basilea
5. *Cécile enceinte de 9 mois dans la baignoire*, 1996
Terracuita amb manganés
Terracota con manganeso
17 x 17 x 14 cm.
Col·lecció de l'artista
6. *Deux Oursins*, 1996
Terracuita amb engalba, manganés i ferro
Terracota con engobe, manganeso y hierro
45 x 16 cm.
Col·lecció privada, Basilea
7. *Poisson blanc Poisson noir*, 1996
Gres blanc i manganés
Gres blanco y manganeso
31 x 47,5 x 13 cm.
Col·lecció privada, Zurich
8. *Sis Peixos*, 1996
Terracuita amb engalba, manganés i ferro
Terracota con engobe, manganeso y hierro
12 x 35 cm.
Col·lecció privada, Ginebra
9. *Vase de Pêche*, 1996
Terracuita amb pinzellades d'engalba i manganés, ferro i hams
Terracota con pinceladas de engobe y manganeso, hierro y anzuelos
54 x 40 cm.
Col·lecció privada, Zurich
10. *Cap de Cabrit*, 1996
Terracuita, manganés, ferro i engalba
Terracota, manganeso, hierro y engobe
13 x 34 cm.
Col·lecció privada, St. Moritz

11. *Crâne de Frankenstein*, 1996
Terracuita (engalba amb òxid de ferro)
Terracota (engobe con óxido de hierro)
32 x 10 x 11 cm.
Col·lecció privada, St. Moritz
12. *Peix negre*, 1996
Terracuita amb manganés
Terracota con manganeso
10 x 31 cm.
Col·lecció privada, St. Moritz
13. *Pop fitorat*, 1996
Terracuita amb òxid de ferro i fil ferro
Terracota, óxido de hierro y alambre
77 x 50 x 40 cm.
Col·lecció privada, St. Moritz
14. *Raisins*, 1996
Terracuita amb manganés
Terracota con manganeso
14 x 37 cm.
Col·lecció privada, St. Moritz
15. *Scarface*, 1996
Terracuita amb ferro i manganés
Terracota con hierro y manganeso
32 x 24 x 21 cm.
Col·lecció privada, St. Moritz
16. *Vase de Profils*, 1996
Terracuita amb goteig de manganés
Terracota con goteo de manganeso
21 x 31 cm.
Col·lecció privada, St. Moritz
17. *Vase de Poisson avec Hameçon*, 1996
Terracuita amb òxid de ferro
Terracota con óxido de hierro
36 x 16 cm.
Col·lecció privada, St. Moritz
18. *Branques de Figuère*, 1997
Gres negre amb manganés, pols de gres i argila
Gres negro con manganeso, polvo de gres y barro
39 x 30 cm.
Col·lecció privada, Zurich
19. *Figues negres*, 1997
Gres blanc amb pols de gres i argila
Gres blanco con polvo de gres y barro
24 x 23 x 22 cm.
Galeria Bruno Bischofberger, Zurich
20. *Montre Morte*, 1996
Terracuita amb manganés i engalba
Terracota con manganeso y engobe
15 x 32 cm.
Col·lecció privada, St. Moritz
21. *Gran Cap Llarg*, 1997
Terracuita (barreja d'argila crua amb xamota)
Terracota (mezcla de barro crudo con chamota)
36 x 44 x 79 cm.
Col·lecció privada, Lausanne
22. *Gerro amb Dents*, 1997
Gres blanc i negre amb taques de manganés
Gres blanco y negro con manchas de manganeso
47 x 30 cm.
Col·lecció privada, Ginebra
23. *Polimorf*, 1997
Terracuita (tècnica mixta)
Terracota (técnica mixta)
13 x 20 x 16 cm.
Col·lecció privada, Lausanne
24. *Cap Esclafat*, 1997
Gres blanc
Gres blanco
47 x 45 x 33 cm.
Col·lecció privada, Zurich
25. *Alfàbia amb Cap*, 1997
Gres blanc amb engalba
Gres blanco con engobe
61 x 43 cm.
Col·lecció privada, Basilea
26. *Cap Petit damunt Cap Gran*, 1997
Gres blanc amb engalba
Gres blanco con engobe
57 x 83 x 60 cm.
Col·lecció privada, Basilea
27. *Torre de Cranis amb Banyà*, 1997
Gres blanc
Gres blanco
75 x 39 x 32 cm.
Col·lecció privada, Ginebra
28. *Caramull amb Cap d'Aucell*, 1997
Gres amb base d'argila
Gres con base de arcilla
72 x 44 x 44 cm.
Galeria Bruno Bischofberger, Zurich
29. *Cranis amb la Boca oberta*, 1997
Gres blanc
Gres blanco
53 x 32 x 35 cm.
Col·lecció privada, Zurich
30. *Dos Caps d'Animals Llargs*, 1997
Gres blanc amb engalba
Gres blanco con engobe
55 x 40 x 35 cm.
Col·lecció privada, Ginebra
31. *Cap de Peix*, 1997
Terracuita amb manganés i engalba
Terracota con manganeso y engobe
18 x 32 x 30 cm.
Col·lecció privada, St. Moritz
32. *Jordi (Cap d'Ase)*, 1997
Terracuita amb manganés i engalba
Terracota con manganeso y engobe
16 x 77 x 25 cm.
Col·lecció de l'artista
33. *Cap de Porc*, 1997
Terracuita amb manganés i engalba
Terracota con manganeso y engobe
12 x 31 x 38 cm.
Col·lecció de l'artista
34. *Medea*, 1997
Terracuita amb engalba blanca i manganés
Terracota con engobe blanco y manganeso
16 x 36 x 22 cm.
Col·lecció de l'artista

35. *Alfàbia amb Peixos i Hams*, 1997
Terracuita amb pinzellades de manganés i ferro
Terracota con pinceladas de manganeso y hierro
53 x 48 cm.
Col·lecció de l'artista
36. *Figues i Magranes*, 1997
Gres amb argila negra i manganés, pinzellades de gres blanc i troços de gres blanc
Gres con barro negro y manganeso, pinceladas de gres blanco y trozos de gres blanco
24 x 24 cm.
Col·lecció de l'artista
37. *Alfàbia de Cabres*, 1997
Terracuita amb manganés i engalba
Terracota con manganeso y engobe
50 x 45 cm.
Col·lecció de l'artista
38. *Caramull de 5 Cranis*, 1997
Gres i manganés amb base de terracuita
Gres y manganeso con base de terracota
85 x 60 x 56 cm.
Col·lecció de l'artista
39. *Tête sur Escabeau Noir*, 1997
Gres blanc amb manganés
Gres blanco con manganeso
28 x 17 x 17 cm.
Col·lecció de l'artista
40. *Cap de Cabrit*, 1998
Terracuita (barreja d'argila crua amb xamota)
Terracota (mezcla de barro crudo con chamota)
15 x 35 cm.
Col·lecció privada, Zurich
41. *Closques*, 1998
Gres vermell amb engalba blanca, gres negre i pinzellades d'engalba blanca
Gres rojo con engobe blanco, gres negro y pinceladas de engobe blanco
11 x 29 cm.
Galeria Bruno Bischofberger, Zurich
42. *Papaia*, 1998
Argila vermella sobre gres (pols blanc de gres amb manganés)
Arcilla roja sobre gres (polvo blanco de gres con manganeso)
11 x 33 cm.
Galeria Bruno Bischofberger, Zurich
43. *4 Calamars*, 1998
Gres amb manganés i pinzellades amb pols de gres blanc
Gres con manganeso y pinceladas con polvo de gres blanco
10 x 30 cm.
Col·lecció privada, Zurich
44. *Alfàbia Submarina*, 1998
Terracuita (argila negra amb pols de gres blanc)
Terracota (barro negro con polvo de gres blanco)
86 x 42 cm.
Col·lecció privada, Ginebra
45. *Cap de Peix Blanc*, 1998
Terracuita amb engalba blanca
Terracota con engobe blanco
37 x 25 cm.
Col·lecció privada, Basilea
46. *Erissons*, 1998
Terracuita (argila negra amb pols de gres blanc)
Terracota (barro negro con polvo de gres blanco)
48 x 40 x 37 cm.
Col·lecció privada, Zurich
47. *Cards i Magranes*, 1998
Terracuita (argila negra amb pols de gres blanc)
Terracota (barro negro con polvo de gres blanco)
28 x 32,5 x 24 cm.
Col·lecció privada, Zurich
48. *Calze 2*, 1998
Gres con manganese
Gres con manganeso
45 x 27 x 20 cm.
Col·lecció privada, Zurich
49. *Màscara Psoriasis*, 1998
Terracuita
Terracota
12 x 33 x 25 cm.
Col·lecció privada, Zurich
50. *Patata*, 1998
Terracuita amb manganés
Terracota con manganeso
11 x 30 cm.
Col·lecció de l'artista
51. *Cap de Boc*, 1998
Terracuita amb engalba i manganés
Terracota con engobe y manganeso
13 x 35 cm.
Col·lecció privada, Lausanne

CRÈDITS

© Fundación Juan March, 1999
© Museu de Ceràmica de Barcelona, 2000
© Vegap. Madrid, 1999

Texto:
Enrique Juncosa

Traducció:
Mª Dolors Giral, Mª Antonia Casanovas, Catalina Ballester i Mª Assumpció Capellà

Disseny catàleg:
Jordi Teixidor

Crèdits fotogràfics:
© Roland Reiter, Zurich
© Philippe Migeat, Le Ronssoy
© Agustí Torres, Artà. Pàg. 74-75.

Fotomecànica i impressió:
Gráficas Jomagar, S.L.
ISBN: 84-7075-483-1 Fundación Juan March
ISBN: 84-89935-10-6 Editorial de Arte y Ciencia
Dipòsit Legal: M. 22.799-1999

BARCELÓ CERÀMIQUES. Museu d'Art Espanyol Contemporani, Fundació Joan March, 1999-2000